

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Екологічне право

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна/заочна

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітня програма: Право

Рік навчання: 3

Семестр: 6

Кількість кредитів (годин): денна: 4 (120 год.: 24- лекції; 22- семінарські; консультація 2; 72 - самостійна робота); заочна: 4 (120 год.: 6 - лекції; 6 - семінарські; 108 - самостійна робота).

Мова викладання: українська

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Арнаут Андрій Георгійович

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат юридичних наук, ст. викладач кафедри права і соціальної роботи

Кафедра: кафедра права і соціальної роботи

Робочий e-mail: arnaut_andriy@idguonline.net

Години консультацій на кафедрі: четвер, 16.10.

3. Опис та мета дисципліни

Дисципліна «Екологічне право» є обов'язковим компонентом підготовки здобувачів вищої освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 081 права освітньо-професійної програми «Право» та спрямована на формування і розвиток загальних та спеціальних (фахових) компетентностей у відповідності до освітньої програми.

Метою викладання навчальної дисципліни «Екологічне право» є ознайомлення студентів з основами екологічного права та природоохоронного законодавства, правовою дійсністю та особливостями екологічних відносин; формування ціннісних орієнтирів і наукового погляду, на яких ґрунтується екологічно свідомо поведінка особи в сучасному світі; виявлення актуальних проблем екологічного характеру, які чинять негативний і руйнуючий вплив на навколишнє природне середовище, загрожують екологічній безпеці держави та існуванню самої людини; орієнтування студентів на пріоритети збалансованого розвитку, розв'язання нагальних екологічних проблем, реалізацію та захист екологічних прав громадян.

Передумови для вивчення дисципліни: «Теорія держави і права», «Конституційне право України» «Міжнародне публічне і приватне право».

Міждисциплінарні зв'язки: «Кримінальне право», «Адміністративне право і процес України», «Цивільне право України».

4. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Право».

1. Знання:

- на понятійному рівні – відносини, які становлять предмет екологічного права, та їх об'єкт; основні екологічні права громадян, правові форми їх охорони та захисту; гарантії екологічних прав та свобод; джерела екологічного права; особливості правового регулювання окремих видів природокористування;

- на фундаментальному рівні – правові норми, що визначають порядок використання об'єктів навколишнього природного середовища та їх охорону, містять вимоги екологічної безпеки;

- на практично-творчому рівні – основні форми діяльності органів внутрішніх справ та інших правоохоронних органів у охороні навколишнього природного середовища та забезпеченні екологічної безпеки.

2. Уміння:

- дати юридичну оцінку екологічним правовідносинам; тлумачити еколого-правові норми чинного законодавства України та використовувати роз'яснення вищих судових та інших органів у процесі застосування норм права; складати документи, що опосередковують реалізацію екологічних прав громадян; вирішувати справи, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища, раціональним використанням природних ресурсів та забезпеченням екологічної безпеки;.

3. Комунікація:

- Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання навчальних та професійних завдань.

5. Структура дисципліни

Денна форма

Тема № 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного права

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (4 год.):</p> <p>1. Предмет екологічного права та види еколого-правових відносин</p> <p>2. Об'єкти та суб'єкти екологічного права</p> <p>3. Метод правового регулювання екологічних відносин</p> <p>4. Поняття екологічного права</p> <p>5. Принципи екологічного права та екологічної політики України</p> <p>6. Система екологічного права</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <p>1. Охарактеризуйте поняття, зміст та сутність суспільних екологічних відносин, визначте їх різновиди..</p> <p>2. Природно-антропогенні об'єкти екологічного права. Їх характеристика..</p> <p>3. Правова характеристика основоположних принципів екологічного права</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.</p>

<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти схему методи екологічного права 2. Опрацювання законодавчої бази України щодо правового регулювання екологічного права 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с. 3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.
---	--

Тема № 2. Джерела екологічного права

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття джерел екологічного права, їх загальна характеристика та класифікація 2. Конституція України як джерело екологічного права 3. Закони України у системі джерел екологічного права. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с. 3. Екологічне право України : навч. посіб. / Андріанова Ж. І. [та ін.] ; [за заг. ред. І. С. Тімуш]. – Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2016. – 319 с.
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела екологічного права 2. Міжнародні договори як джерела екологічного права 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с. 3. Екологічне право України : навч. посіб. / Андріанова Ж. І. [та ін.] ; [за заг. ред. І. С. Тімуш]. – Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2016. – 319 с.
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створити презентацію на тему "Джерела екологічного права". Мінімальний обсяг - 10 слайдів. 2. Виписати особливі ознаки джерел екологічного права 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с. 3. Екологічне право України : навч. посіб. / Андріанова Ж. І. [та ін.] ; [за заг. ред. І. С. Тімуш]. – Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2016. – 319 с.

Тема № 3. Управління природокористуванням та охороною довкілля

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>1. Поняття і зміст управління природокористуванням та охороною довкілля.</p> <p>2. Органи загального державного управління і місцевого самоврядування та їх компетенція в галузі екології.</p> <p>3. Органи державного управління природокористуванням та охороною довкілля спеціальної компетенції.</p> <p>4. Функції управління у сфері природокористування та охорони довкілля</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <p>1. Екологічна політика та її реалізація в Україні</p> <p>2. Методи управління природоохоронною діяльністю</p> <p>3. Розкрийте суть поняття принципів управління природоохоронною діяльністю</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>1. Охарактеризуйте загальні функції екологічного управління</p> <p>2. Розкрийте суть спеціальних функцій екологічного управління</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p>

Тема № 4. Екологічні права та обов'язки громадян

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
--	---

<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика системи екологічних прав громадян 2. Конституційні екологічні права громадян 3. Поняття та види екологічних обов'язків громадян 4. Гарантії, охорона, форми та способи захисту екологічних прав громадян 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с. 3. Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с.
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обов'язки громадян у галузі екології 2. Гарантії реалізації та способи захисту екологічних прав громадян 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с. 3. Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с.
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати доповіді відповідно до теми заняття (тривалість 3-5 хв). 2. Виписати декілька екологічних прав та обов'язків. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с. 3. Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с.

Тема № 5. Право власності на природні ресурси

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття права власності на природні ресурси; 2. Об'єкти та суб'єкти права власності на природні ресурси 3. Об'єкти та суб'єкти права власності на природні ресурси 4. Поняття та види права природокористування 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с. 3. Андрейцев В.І. Екологічне право і

	законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с.
Семінарське заняття (2 год.): 1. Об'єкти та суб'єкти права природокористування 2. Підстави виникнення, зміни та припинення права природокористування	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с. 3. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с.
Завдання для самостійної роботи: Створити презентації на задану тему, обсяг не менше 10 слайдів	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с. 3. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с.

Тема № 6. *Право природокористування.*

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Поняття права природокористування. 2. Види права природокористування 3. Підстави надання та припинення права природокористування 4. Обов'язки природокористувачів	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с. 3. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 318 с.
Семінарське заняття (2 год.): 1. Суб'єкти та об'єкти права природокористування 2. Права і обов'язки природокористувачів	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н.

	<p>В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 318 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: Дайте відповідь на наступні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Зробити схему за даною темою 2) Термінологічний словник 10 термінів 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с. 3. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 318 с.

Тема № 7. Правове забезпечення екологічної безпеки

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття екологічної безпеки 2. Об'єкти екологічної безпеки 3. Суб'єкти екологічної безпеки 4. Поняття екологічного ризику та екологічної небезпеки 5. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с. 3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державна система забезпечення екологічної безпеки 2. Законодавча база забезпечення екологічної безпеки 3. Екологічна політика в галузі екологічної безпеки 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с. 3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: Розкрийте сутність наступних конституційних визначень: Вирішити задачу? Громадянин Матвієнко на належній йому</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В.

<p>ділянці розпочав будівництво колодязя, маючи на меті використовувати підземні води для побутових і господарських потреб за допомогою спеціального технічного приладу (відцентрового насоса). Під час проведення вказаних робіт його відвідав інспектор територіальної інспекції гірничого нагляду, який, перевіривши умови та характер проведення робіт, виніс постанову про їх припинення і наклав на Міщенка адміністративний штраф у розмірі 100 грн., зазначивши, що останній порушив вимоги чинного законодавства. Матвієнко оскаржив цю постанову до суду з вимогою усунення перешкод у користуванні природними ресурсами та стягнення збитків, заподіяних йому незаконним рішенням. Питання :1.Окресліть коло суспільних правовідносин, що склалися. 2. Дайте правову оцінку діям сторін. 3. Чи передбачена відповідальність за дії гр.Матвієнко? Як вирішити справу?</p>	<p>Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с. 3.Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.</p>
---	--

Тема № 8. Правові засади економічного механізму природокористування та охорони навколишнього природного середовища

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): 1. Поняття, складові елементи та функції економіко-правового механізму природокористування 2. Принципи, джерела, порядок та правові вимоги щодо фінансування заходів з охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів 3. Плата за спеціальне природокористування: її види та форми справляння</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с. 3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.): 1. Порядок фінансування екологічних заходів. 2. Екологічний податок. 3. Заходи екологічного стимулювання.</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с. 3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук,</p>

	проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: Вирішити задачу: Юридична відповідальність за правопорушення в галузі екологічної безпеки. Працівники КСП «Руська Поляна» Івашов і Карпенко систематично здійснивали випас худоби на землях Білозірського лісгоспу. Старший інженер лісгоспу оштрафував кожного з них на 10 мінімальних заробітних плат. Івашов і Карпенко, вважаючи що старший інженер перевищив свої повноваження, звернулися до суду. Питання: Які порушення законодавства мали місце? Дайте правову оцінку ситуації. Яке рішення має прийняти суд? Який порядок накладення адміністративного стягнення за порушення лісового законодавства передбачений у кодексі? Дайте письмову відповідь на поставлені запитання</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с.</p> <p>3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p>

Тема № 9. Правова охорона атмосферного повітря в Україні.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): 1. Атмосферне повітря як об'єкт правового регулювання, охорони та використання 2. Правове регулювання стандартизації і нормування у галузі охорони атмосферного повітря 3. Відповідальність за правопорушення у сфері охорони атмосферного повітря 4. Заходи Національної поліції щодо забезпечення охорони атмосферного повітря</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. 290 с.</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.): 1. Відповідальність за атмосферні правопорушення 2. Управління і контроль у сфері охорони та використання атмосферного повітря</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. 290 с.</p>

<p>Завдання для самостійної роботи: Вирішіть задачу: 1. Зробити презентацію з даної теми. Обсяг 10 слайдів 2. Зробити схему з даної теми</p>	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с. 3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. 290 с.
--	--

Тема № 10. Правова охорона тваринного світу в Україні

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): 1. Тваринний світ як об'єкт правової охорони 2. Організаційно-правові заходи охорони тваринного світу 3. Відповідальність за порушення законодавства про охорону тваринного світу</p>	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с. 3. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.
<p>Семінарське заняття (2 год.): 1. Органи які охороняють тваринний світ. 2. Міжнародні організації захисту тварин.</p>	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с. 3. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: Дати визначення поняття «Червона книга України» Створити презентацію на тему «Червона книга України»</p>	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с. 3. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н.

	В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.
--	---

Заочна форма

Тема № 1. Предмет, метод, система та принципи екологічного права

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (4 год.):</p> <p>1. Предмет екологічного права та види еколого-правових відносин</p> <p>2. Об'єкти та суб'єкти екологічного права</p> <p>3. Метод правового регулювання екологічних відносин</p> <p>4. Поняття екологічного права</p> <p>5. Принципи екологічного права та екологічної політики України</p> <p>6. Система екологічного права</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <p>1. Охарактеризуйте поняття, зміст та сутність суспільних екологічних відносин, визначте їх різновиди..</p> <p>2. Природно-антропогенні об'єкти екологічного права. Їх характеристика..</p> <p>3. Правова характеристика основоположних принципів екологічного права</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>3. Скласти схему методи екологічного права</p> <p>4. Опрацювання законодавчої бази України щодо правового регулювання екологічного права</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.</p>

Тема № 2. Джерела екологічного права

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.):</p> <p>непередбачено навчальним планом спеціальності.</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук,</p>

	<p>проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p> <p>3.Екологічне право України : навч. посіб. / Андріанова Ж. І. [та ін.] ; [за заг. ред. І. С. Тімуш]. – Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2016. – 319 с.</p>
<p>Семінарське заняття (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.</p>	<p>1.Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2.Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p> <p>3.Екологічне право України : навч. посіб. / Андріанова Ж. І. [та ін.] ; [за заг. ред. І. С. Тімуш]. – Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2016. – 319 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: 3. Створити презентацію на тему "Джерела екологічного права". Мінімальний обсяг - 10 слайдів. 4. Виписати особливі ознаки джерел екологічного права</p>	<p>1.Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2.Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p> <p>3.Екологічне право України : навч. посіб. / Андріанова Ж. І. [та ін.] ; [за заг. ред. І. С. Тімуш]. – Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2016. – 319 с.</p>

Тема № 3. Управління природокористуванням та охороною довкілля

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p>

<p>Семінарське заняття (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: 1. Охарактеризуйте загальні функції екологічного управління 2. Розкрийте суть спеціальних функцій екологічного управління</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p>

Тема № 4. Екологічні права та обов'язки громадян

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с.</p> <p>3. Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с.</p>
<p>Семінарське заняття (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с.</p>

	3. Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с.
Завдання для самостійної роботи: 3. Підготувати доповіді відповідно до теми заняття (тривалість 3-5 хв). 4. Виписати декілька екологічних прав та обов'язків.	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с. 3. Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с.

Тема № 5. Право власності на природні ресурси

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 5. Поняття права власності на природні ресурси; 6. Об'єкти та суб'єкти права власності на природні ресурси 7. Об'єкти та суб'єкти права власності на природні ресурси 8. Поняття та види права природокористування	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с. 3. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с.
Семінарське заняття (2 год.): 4. Об'єкти та суб'єкти права природокористування 5. Підстави виникнення, зміни та припинення права природокористування	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с. 3. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с.
Завдання для самостійної роботи: Створити презентації на задану тему, обсяг не менше 10 слайдів	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text

	<p>2. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.</p> <p>3. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с.</p>
--	---

Тема № 6. Право природокористування.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>5. Поняття права природокористування.</p> <p>6. Види права природокористування</p> <p>7. Підстави надання та припинення права природокористування</p> <p>8. Обов'язки природокористувачів</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 318 с.</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <p>4. Суб'єкти та об'єкти права природокористування</p> <p>5. Права і обов'язки природокористувачів</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 318 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>Дайте відповідь на наступні питання:</p> <p>4. Зробити схему за даною темою</p> <p>5. Термінологічний словник 10 термінів</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. –</p>

Тема № 7. Правове забезпечення екологічної безпеки

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>6. Поняття екологічної безпеки</p> <p>7. Об'єкти екологічної безпеки</p> <p>8. Суб'єкти екологічної безпеки</p> <p>9. Поняття екологічного ризику та екологічної небезпеки</p> <p>10. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <p>4. Державна система забезпечення екологічної безпеки</p> <p>5. Законодавча база забезпечення екологічної безпеки</p> <p>6. Екологічна політика в галузі екологічної безпеки</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>Розкрийте сутність наступних конституційних визначень:</p> <p>Вирішити задачу?</p> <p>Громадянин Матвієнко на належній йому ділянці розпочав будівництво колодязя, маючи на меті використовувати підземні води для побутових і господарських потреб за допомогою спеціального технічного приладу (відцентрового насоса). Під час проведення вказаних робіт його відвідав інспектор територіальної інспекції гірничого нагляду, який, перевібивши умови та характер проведення робіт, виніс постанову про їх припинення і наклав на Міщенка адміністративний штраф у розмірі 100 грн., зазначивши, що останній порушив вимоги чинного законодавства. Матвієнко оскаржив цю постанову до суду з вимогою усунення перешкод у користуванні природними ресурсами та стягнення збитків, заподіяних йому незаконним рішенням. Питання : 1. Окресліть коло суспільних правовідносин, що склалися. 2. Дайте правову оцінку діям сторін. 3. Чи передбачена відповідальність за</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Екологічне право України : Начальний посібник / О.М. Шуміло, В.А. Зуєв, І.В. Бригадир., Київ: Центр учбової літератури, 2020. 431 с.</p> <p>3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. – 290 с.</p>

дії гр.Матвієнко? Як вирішити справу?

Тема № 8. Правові засади економічного механізму природокористування та охорони навколишнього природного середовища

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.	1.Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2.Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с. 3.Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.
Семінарське заняття (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.	1.Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2.Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с. 3.Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.
Завдання для самостійної роботи: Вирішити задачу: Юридична відповідальність за правопорушення в галузі екологічної безпеки. Працівники КСП «Руська Поляна» Івашов і Карпенко систематично здійснивали випас худоби на землях Білозірського лісгоспу. Старший інженер лісгоспу оштрафував кожного з них на 10 мінімальних заробітних плат. Івашов і Карпенко, вважаючи що старший інженер перевищив свої повноваження, звернулися до суду. Питання:Які порушення законодавства мали місце? Дайте правову оцінку ситуації. Яке рішення має прийняти суд? Який порядок накладення адміністративного стягнення за порушення лісового	1.Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2.Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитонової, канд. юрид. наук А. І. Черемнової ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с. 3.Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с.

законодавства передбачений у кодексі? Дайте письмову відповідь на поставлені запитання	
---	--

Тема № 9. Правова охорона атмосферного повітря в Україні.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с. 3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. 290 с.
Семінарське заняття (1 год.): 4. Відповідальність за атмосферні правопорушення 5. Управління і контроль у сфері охорони та використання атмосферного повітря	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с. 3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. 290 с.
Завдання для самостійної роботи: Вирішіть задачу: 1. Зробити презентацію з даної теми. Обсяг 10 слайдів 2. Зробити схему з даної теми	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Екологічне право України : Начальний посібник / Упоряд. І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків, Київ: Центр учбової літератури, 2020. 228 с. 3. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С. Бурлака та ін. – Київ : Правова єдність: Алерта, 2016. 290 с.

Тема № 10. Правова охорона тваринного світу в Україні

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.	1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text 2. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с. 3. Екологічне право (загальна частина) : навч.

	<p>посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p>
<p>Семінарське заняття (- год.): непередбачено навчальним планом спеціальності.</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с.</p> <p>3. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: Дати визначення поняття «Червона книга України» Створити презентацію на тему «Червона книга України»</p>	<p>1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text</p> <p>2. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Д.: Нац. гірн. Ун-т, 2011. – 373 с.</p> <p>3. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.</p>

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять.

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності.

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Наявність академічного плагіату в

студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю Зразок модульної контрольної роботи

Варіант 1

Тестові завдання:

1. Екологічне право належить до:
 - А. Самостійних галузей російського права
 - Б. Неосновних галузей
 - В. Інститутів адміністративного права
 - Г. Підгалузі конституційного права

2. Предметом екологічного права є відносини по:
 - А. Природокористування
 - Б. Охорону навколишнього середовища
 - В. Використання земельних ділянок різних категорій
 - Г. Взаємодії суспільства і держави

3. Загальна частина екологічного права включає в себе правові інститути, що визначають:
 - А. Екологічний контроль
 - Б. Екологічну експертизу
 - В. Правовий режим особливо охоронюваних природних територій
 - Г. Охорону земель і надр
 - Д. Правовий режим лісокористування

4. Методи еколого-правового регулювання ...
 - А. Імперативні приписи, дозволи і заборони на вчинення певних дій
 - Б. Формально-юридичні методи
 - В. Порівняльно-правові методи
 - Г. Переконавання і примус
 - Д. Гіпотеза, диспозиція, санкція

5. Об'єкт, створений людиною для забезпечення його соціальних потреб і не володіє властивостями природних об'єктів-це ...
 - А. Антропогенний об'єкт
 - Б. Природно-антропогенний об'єкт
 - В. Природний ландшафт
 - Г. Штучний ландшафт

Теоретичні питання

1. Взаємодія суспільства й природи — об'єктивна передумова виникнення екологічних відносин і екологічного права
2. Предмет екологічного права

Форма підсумкового контролю екзамен.

Екзамен проводиться в усній формі на платформі ZOOM.

Перелік питань для підготовки до екзамену

1. Взаємодія суспільства й природи — об'єктивна передумова виникнення екологічних відносин і екологічного права
2. Предмет екологічного права
3. Поняття екологічного права
4. Об'єкти і суб'єкти екологічного права
5. Принципи екологічного права
6. Система екологічного права
7. Загальна характеристика джерел екологічного права
8. Закони як джерела екологічного права
9. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела екологічного права
10. Поняття і зміст управління природокористуванням та охороною довкілля
11. Органи загального державного управління і місцевого самоврядування та їх компетенція в галузі екології
12. Органи державного управління природокористуванням та охороною довкілля спеціальної компетенції
13. Участь громадськості в управлінні природокористуванням та охороною довкілля
14. Організаційні функції управління у сфері природокористування та охорони довкілля
15. Попереджувально-охоронні функції управління у сфері природокористування та охорони довкілля
16. Інші функції управління у сфері природокористування та охорони довкілля
17. Загальна характеристика екологічних прав та обов'язків громадян
18. Конституційні екологічні права громадян
19. Гарантії, охорона та форми захисту екологічних прав громадян
20. Права і обов'язки власників природних ресурсів, захист
21. Підстави та порядок виникнення права власності на природні ресурси
22. Об'єкти права власності на природні ресурси
23. Форми власності на природні ресурси
24. Суб'єкти права власності на природні ресурси
25. Підстави і порядок припинення права власності на природні ресурси.
26. Права і обов'язки власників природних ресурсів, захист і гарантії їх прав
27. Охорона права власності на природні ресурси
28. Поняття права природокористування
29. Об'єкти права природокористування
30. Суб'єкти права природокористування
31. Правова класифікація видів природокористування
32. Підстави і порядок виникнення права природокористування
33. Підстави та порядок припинення, зупинення, зміни права природокористування
34. Права і обов'язки природокористувачів
35. Використання природних ресурсів на умовах оренди
36. Захист права природокористування
37. Поняття екологічної безпеки та правова основа її забезпечення
38. Види екологічної безпеки
39. Правові заходи забезпечення екологічної безпеки
40. Юридична відповідальність за правопорушення в галузі екологічної безпеки
41. Поняття і функції відповідальності за порушення екологічного законодавства
42. Екологічні правопорушення як підстава відповідальності та їх класифікація
43. Види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення
44. Загальна характеристика права земле використання
45. Правова класифікація видів права земле використання
46. Правове забезпечення раціонального використання земель як об'єкта природи

47. Правові заходи охорони земель та інших природних ресурсів у процесі земле використання
 48. Поняття права водокористування. Загальна характеристика
 49. Види права водокористування
 50. Підстави виникнення права водокористування

Критерії оцінювання результатів навчання

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре
51-69	задовільно
26-50	незадовільно
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	40 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,4	10 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи	50 балів (підсумковий контроль) – за результатами відповідей на екзамені
Мінімальний пороговий рівень	20 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)	25 балів (підсумковий контроль)

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Досягнення студентів на семінарських заняттях, а також виконані ними індивідуальна та самостійна роботи оцінюються за шкалою від «0» до «5».

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину

	навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Тези доповідей	5
Термінологічний словник	5
Реферат	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання виконання завдань з *Екологічного права України* є вміння студента правильно відповісти на питання та вміти пояснити теоретичні засади, згідно з якими була задана ситуація.

Оцінювання *тез доповідей* здійснюється із урахуванням актуальності теми дослідження, розкриття цієї теми, надання обґрунтованих аргументів на підтвердження власної думки та відсоткового показника унікальності тексту.

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Оцінювання *термінологічного словника* здійснюється із врахуванням загального охоплення спектру термінів за темами, що виносяться на вивчення студентами, а також якість засвоєння цих термінів.

Оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Тематика індивідуальних завдань

1. Поняття екологічного права.
2. Предмет і об'єкт екологічного права.
3. Методи екологічного права.
4. Система екологічного права.
5. Принципи екологічного права.
6. Екологічне право як галузь науки і навчальна дисципліна.
7. Загальна характеристика джерел екологічного права.
8. Загальна характеристика екологічних прав громадян.
9. Право громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

10. Право вільного доступу до екологічної інформації.
11. Гарантії реалізації екологічних прав громадян.
12. Захист екологічних прав громадян.
13. Обов'язки громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища.
14. Природні ресурси – надбання Українського народу.
15. Поняття та зміст права власності на природні ресурси.
16. Форми власності на природні ресурси.
17. Право природокористування.
18. Правове забезпечення екологічної безпеки.
19. Правове забезпечення екологічної безпеки при поводженні з небезпечними хімічними речовинами.
20. Правове забезпечення ядерної та радіаційної (радіоекологічної) безпеки.
21. Правові засади забезпечення біологічної та генетичної безпеки.
22. Система державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.
23. Екологічне програмування та прогнозування.
24. Державний моніторинг довкілля.
25. Екологічне ліцензування.
26. Екологічна експертиза: роль і значення
27. Екологічний аудит: поняття і сутність
28. Екологічний контроль – основна функція управління
29. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення.
30. Правові засади охорони та використання земель.
31. Правові засади охорони та використання вод.
32. Правові засади охорони та використання надр.
33. Правові засади охорони та використання атмосферного повітря.
34. Правові засади охорони та використання тваринного світу.
35. Правові засади охорони та використання рослинного світу.
36. Правові засади охорони та використання лісів.
37. Правове регулювання поводження з відходами.
38. Правові засади раціонального використання екологічної мережі України.
39. Правові засади охорони та використання природних ресурсів континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України.

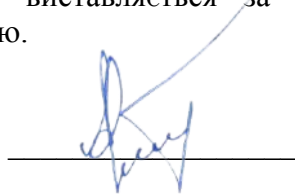
Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 теоретичне питання складає 2 бали, 5 правильно вирішених тестових завдань оцінюються як 6 балів. Загальна кількість балів може складати 10 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного, проміжного та екзаменаційного контролю.

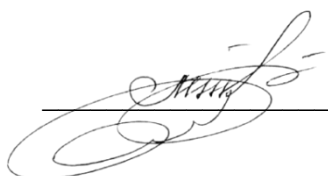
Викладач

Арнаут А.Г.

Затверджено на засіданні кафедри права і соціальної роботи протокол № 12 від «22» червня 2021 р.

Завідувач кафедри

Метіль А.С.

